

Első pillantásra tudományszervezési és média-kihívást jelenthet „csupán”, hogy a Magyar Tudományos Akadémia egyik alapítója lett a 2002-es év közfigyelmet keltő tudományos vállalkozásának, a Mindentudás Egyetemének. Nem véletlen azonban, hogy kezdettől fogva a tudomány mibenlétéről, funkcióiról és társadalmi pozíciójáról zajló műhelyviták nyomán körvonalazódott, miért is volna egyáltalán indokolt és aktuális az Akadémiának mint intézménynek részt vennie ebben a programban. A Mindentudás Egyeteme ugyanis olyan ismeret-átadási kísérlet, amelynek megvalósítása gyakorlati és elméleti vonatkozásban is egyesíti a magyar tudományos ismeretterjesztés hagyományait, a nemzetközi tudományos PR tapasztalatait és a legkorszerűbb infokommunikációs médiumok alkalmazását. Ezért az elkövetkezőkben önálló rovat keretei között mutatunk be tanulmányokat, interjúkat, összefoglalókat a Mindentudás Egyetemét kísérő szakmai vitákról, tudományszervezési jelenségekről. Bevezetésként a program akadémiai felelősének, Fábri Györgynek az írását közöljük, amely az Akadémia részvételét elméletileg megalapozó informális háttéranyagok alapján készült.

Fábri György

AZ AKADÉMIA ÉS A MINDENTUDÁS EGYETEME

Az internet keltette heurisztikus hullámok természetszerűen és igen gyorsan fordultak vissza az áramlat eredeti szülőhelye, az egyetem, a tudomány világa felé. Magyarországon a nemzetközi fejleményekkel egy időben, a kilencvenes évek közepétől megfogalmazódtak az első gyakorlati kísérletek és egyben teoretikus reflexiók a számítógépes világháló egyetemi-tudományos alkalmazásáról. Természetesen sok illúzió és kevés kiérlettség jellemezte a próbálkozásokat – azonban éppen ezeknek az éveknek a munkája halmozta fel azt a tapasztalati alapot, melyre támaszkodva **az Akadémia 2000 novembere óta szisztematikusan építi az internetes tudásszerveződés és -átadás programját.**

(AKADÉMIAI TÖREKVÉSEK AZ INFOKOMMUNIKÁCIÓ TUDOMÁNYSZERVEZETI FELHASZNÁLÁSÁBAN)

Nem véletlen, hogy éppen **az akadémiai kutatóintézetek, majd maga az akadémiai szervezet vált az „internet és tudásszerveződés” tematikájának letéteményesévé Magyarországon.** Az egyetemi, illetve vállalati világ informatikai eszközhasználatára és információs fogékonysága ugyan semmivel sem marad el az akadémiai közegétől, azonban ez irányú innovatív affinitása mégsem bontakozott ki (ismereteim szerint kivételként itt a BME Távoktatási Központjában zajló, a tudásátadás elméleti kérdéseivel is számot vető PhD-kurzusok említendői).

A kilencvenes évek felsőoktatás- és tudáspolitikai változásai azonban olyan helyzetbe hozták az Akadémia kutatóit, kutatóhelyeit, mely különösen kedvezett az információs kihívás felismerésének és alkotó interpretálásának. Az egyetemeket az intézményrendszeri mozgások fősodrában tartotta a tudományos minősítés visszatelepítése, a hallgatói létszám radikális emelkedése és a hosszan elhúzódó strukturális reform, melyhez képest a kutatóintézetek részint háttérbe szorulásuk miatt

¹ www.bme-tk.bme.hu

nagyobb rálátással, részint a „strukturális fenyegetettség” állapotából aktívabb innovációs erővel kereshették a tudományművelés új útjait.

Mégis, ennél az esetleges tudományszociológiai helyzetnél mélyebb motívumok is hatottak az akadémiai szerepvállalás ösztönzésére. **A tudásszerveződés azon formája, amelyet Kepler, Galilei és Descartes óta úgy ismerünk, mint nyugati tudomány, lényegi pontokon alakul át.** Itt csak elnagyoltan jelezve a folyamat legfontosabb vonásait:

- a saját logikájú piac és vele összekapcsolódva a totális társadalmi létformává váló fogyasztás mélyrehatóan és kiterjedetten nyert teret a kutatások tematizálásában, finanszírozásában, de az értékelési-reputációs hierarchiákban is;
- a pártelvtű demokráciák állami-politikai expanziója hasonló erővel és jelleggel vetül rá a korábbi autonómiák világára;
- a medializálódás és jogosodás jelensége a tudományos működés legsajátabb elemeiben (értékelés, nyilvánosság, szerzőség) közvetlenül hat².

Mindez már szétfeszíti a tudományművelés klasszikus fogalmi kereteit. Ehhez járultak olyan belülről kibontakozó fejlemények, mint az információmennyiség, a tudományterületek áttekinthetetlen egymásba fonódásai, a technicizált és instrumentalizálódott szaktudományos teljesítmény elszakadása az általános ethosztól és közösségi-kulturális felelősségvállalástól.

A tudományos tudás hagyományos produktumai, különösen azok hagyományos közvetítése a hagyományos iskolarendszeren keresztül végképp inadekváttá vált. A tudás új finanszírozói és felhasználói a gyakorlati skill-ek iránt fogékonyak. Az oktatás XVIII–XIX. században stabilizálódott nemzeti tudásszerveződési kereteit átlépi a mobilitás és a képzési elvárások új rendje.

Azok a kutatók és műhelyek, akik és amelyek az Akadémia égisze alatt mindezeket a jelenségeket csak közvetítésekkel élük meg, reflektáltabban viszonyulnak mindehhez. A tudományos kutatás főhivatású közegében egybeesik a mindennapok kutatásmenedzsmentjében történt változás és a folyamat elméleti reflexiója. Így biztosít sajátos távlatot, a tudásegészre nyitott perspektívát az Akadémia multidiszciplináris jellege, valamint (még mindig) az egész magyar tudományosságot reprezentáló státusza.

Nem véletlen, hogy olyan távlatos törekvések indultak el akadémiai körben, mint a Nyíri J. Kristóf kutatásaiból kinőtt **Uniworld**³ és az **MTA Filozófiai Kutatóintézetének Akadémiai-Filozófiai Nyitott Egyeteme**⁴. Ugyancsak az internetes közegben hoz új kutatás- és intézményszerveződési modellt a hazai **genomikai kutatások** területén úttörő jelentőségű, a Szegedi Biológiai Központból elindult **Virtuális Kutatási Központ**⁵ koncepciójának kidolgozása és gyakorlati megalapozása. Más szakterületen tematizálja a kérdést egy komplex információs társadalom kutatási program keretében, akadémiai intézetközi bázison, külső kutatásmenedzsment bevonásával alakult **TudásTársadalom KutatóKözpont**⁶ tevékenysége. Ez utóbbi kettős értelemben hoz új minőséget. Egyfelől a tematika konzekvensen érvényesíti a klasszikus bölcsészeti tudományok módszerességét és háttértudását, szemben a kurrens internetes „felületességgel”. Másrészt a kutatási program végigvitelében elszakad a költségvetési intézmények adminisztrációs rutinjaitól. Így mind a követelmények érvényesítésében, mind az információs és szervezési háttér biztosításában, mind az eredmények prezentációjában az infokommunikációs és versenyelvtű közeg elvárásainak felel meg.

Világosság
2002/10–12

Fábri György:
Az Akadémia és
a Mindentudás
Egyeteme

² részletesen elhangzott Babarczy Eszter összefoglalója nyomán az MTA Internet és tudomány prezentációján, www.tudastars.hu

³ www.uniworld.hu

⁴ www.phil-inst.hu

⁵ www.tudastars.hu/genomika

⁶ www.tudastars.hu

Mindezekre a döntően intézeti, kutatóhelyi körben elindult mozgásokra reagálva az Akadémia vezetése intézményi szinten is elindította az információs és kommunikációs technológiák szakmai felhasználási lehetőségeit kidolgozó kezdeményezéseit.

A munka első szakasza egyfajta funkcionális útkeresés volt. Az **e-learning** alkalmazása kapcsán fogalmazódott meg először az internetes technológia és az akadémiai tudományművelés viszonya. A 2000 decemberében elkészült és a vezető akadémiai testületekben 2001 januárjáig ismertetett megvalósíthatósági tanulmány feltárta az e-learning magyarországi helyzetét, módszertani implikációit és az akadémiai internetes tudásátadásra rendelkezésre álló kutatói kapacitásokat. Számot vetettünk azzal, hogy mit jelent szakmai információt közölni az internet közegében, mennyivel különbözik ez a médium az egyéb képrögzített formáktól. Itt még az általánosabb, elméleti, a tudásbázis szerveződésének egészét érintő konzekvenciák nem kerültek előtérbe, hiszen a funkció, a távoktatás internetes formája felől közelítettünk.

Lényeges elméleti újdonságokat hozott az a 2001-ben lezajlott kutatás és ennek utóélete, ami a magyar tudomány internetes megjelenését tárta fel. Az empirikus felmérés során egyre inkább a tudományos produktum internetes közegben való értelmezhetőségét, az erről összegyűjthető tapasztalatok és azok elméleti értelmezése került a kutatás fókuszába. A 2001 december elején, akadémiai konferencia formájában bemutatott és diszkutált eredmények már a **program második szakaszában nyíltan szorgalmazott, a tudomány és az internet kapcsolatának elméleti igényű, eredeti megközelítését** fogalmazták meg. Arra a körképre, amit tucatnyi tudományág területén az internetes megjelenés hazai és nemzetközi tapasztalatairól alkottunk, közvetlenül reflektáltak a tudományelméleti, kommunikációfilozófiai és internet-filozófiai feldolgozások. A tudományszociológiai vizsgálatokat így sikerült érdemi teoretikus irányokba kifuttatni⁷.

(A MINDENTUDÁS EGYETEMÉIG)

Mindezek a törekvések és eredmények elméleti és akadémia-politikai oldalról egyaránt megalapozták azt a szerepvállalást, amely a Mindentudás Egyeteme programban testet öltött. Ugyanis a Mindentudás Egyeteme ötletet⁸ az Akadémia ezzel foglalkozó, meghatározó személyiségei⁹ kezdetől fogva a tudományos tudás internetes menedzselésének, azaz szerveződésének, kutatásának és megjelenítésének alkalmaként tekintették. Ebből táplálkozott az a szakmai-személyi bázis, tudománypolitikai elszántság és módszertani-elméleti tudás, mely elengedhetetlen volt a program indításához. Az Akadémia társadalmi tekintélyét és kapcsolati tőkéjét csakis ilyen háttérrel lehetett egyelőre akkor nem látható kimenetű vállalkozás számára felhasználni.

Ennek eredményeképpen az ihletet adó francia *L'Université de tous les savoirs*¹⁰-t nem csupán magyar méretre szabtuk (miközben a név megőrizte a franciásan nagyvonalú és univerzális fantáziáját)

⁷ Magyar tudomány és Internet. www.tudastars.hu

⁸ Bár jelen írás nem történeti visszatekintés, kiemelendőnek tartom György Péternek, a MATÁV média-tanácsadójának szerepét az ösztönző felvetés és az ehhez szükséges vállalati elszántság létrejöttében. Külön méltatást érdemel s egyben komolyan feltárando gazdasági-társadalmi funkcióváltást is példáz a MATÁV nagyvonalú, az egyszerű szponzorációt messze meghaladó részvétele és internetes szolgáltatójának, az Axeleronak kreatív közreműködése is.

⁹ Nem maradhat említés nélkül Nyíri J. Kristóf (a tudásegész megragadásának új útjait kereső) tudományos indíttatású, ám annál hatékonyabb kezdeményező szerepe, Kroó Norbert és Vizi E. Szilveszter szakmai s egyben tudománypolitikai affinitása, valamint Dudits Dénesnek és Szegő Károlynak a program tartalmi kidolgozását lehetővé tevő közreműködése. A felsorolt akadémikusok, kutatók munkájának nevesítése sem csupán történeti érdekességű: Ennek a körnek volt köszönhető, hogy a Mindentudás Egyeteme az ismert formában és a sikert lehetővé tevő tartalommal indult útjára.

¹⁰ www.tous-les-savoirs.com

lendületet), hanem logikájában, üzenetében, alapfelfogásában és szerveződéésében is alapvetően más programot indítottunk el. Yves Michault professzor és köre munkájához képest a legfontosabb innováció éppen az, hogy a magyar Mentudás Egyeteme eleve az internetes tudásbázis-építést¹¹ tekinti a program alapvető rendezőelvének. A másik lényeges különbség a televíziós megjelenés meghatározó volta. A tudás demokratizálásának eredeti szándékát megtartva a magyar Mentudás Egyeteme ezzel a hazai médiavalóság értékellenes, a kultúra szempontjából defenzív mélyrepülése közepette újabb missziót vállal: a tudás társadalmi státuszának helyreállítását, a tudomány, a tudósok önértékű közszereplővé tételének megalapozását. Ezért kötődik a program erősebben a szervezett tudományhoz, ezért védi a tudományos tudás hagyományos értékeit.

Ez a kettős vállalás **sajátos megoldásokat igényel a tudomány és társadalom közötti újraforgalmazódó kommunikáció elsődleges terében – az interneten.** Itt ugyanis a Mentudás Egyeteme honlapja egy jól definiált helyet hoz létre, egy virtuális campust, amely a tudományos tudás hozzáférhetővé válásában és elterjedésében érdekelt. Tudnunk kell azonban, hogy léteznek másfajta, a hagyományos tudományos szerveződéstől eltérő szellemi megközelítések is, az internet és a tömegmédiá szabad világában bőségesen van mód ezekkel találkozni. A Mentudás Egyeteme ebben a tág világban egyértelműen jelzi, hogy milyen típusú válaszokat kínál: a bevett tudományos paradigmákon belül megfogalmazhatókat.

Annak érdekében, hogy a Mentudás Egyeteme ilyen diskurzusokat elváró közönségének és előadójának érdekeit, működési terét meg lehessen védeni, a honlapon elindított szakirányú és általános fórumok moderálásában is érvényesítendő ez az alapelv. A kőből épített egyetemi terekben is szabályozott, hogy kik és miről adhatnak elő, valamint szabályozott, hogy a viták és véleménynyilvánítások milyen szemléleti kerete elfogadott. Ehhez hasonlóan, a Mentudás Egyeteme virtuális közege is egy olyan hely, ahol az eredeti célból összejövők bízhatnak abban, hogy a honlap fenntartói biztosítják számukra a tudományos diskurzus kereteinek érvényesülését.

A közönség iránti nyitottság, a tudomány terjesztésének szándéka az interaktivitás megvalósítását igényli – miközben az előbbi elvek érvényesítése mindezt speciálisan moderálja. Ehhez a tudomány- és társfogalmainak definiálására tettünk kísérletet, egyfajta internetes tudományos kommunikációs kódex praktikus célú (az interaktív elemeket a kellő mértékig szabályozó felügyeletet lehetővé tevő) kialakítását megalapozandó.

Ennek érdekében a tudományelméleti tájékozódások felhasználásával fogalmazhatók meg egy ilyen kódex alapfogalmai és főbb elvei:

bevett tudományos nézetek

Ezeket a hazai és nemzetközi tudományos közösség konszenzusa határozza meg. A tudományos közösség tagjai a tudományos minősítési eljárásokon átesett, illetve a tudományos értékelési rendszert elfogadó kutatók, egyetemi oktatók, szaklapok szerkesztői; intézményei az egyetemek, szaklapok, kutatóintézetek, tudományos társaságok, akadémiák pl. a Magyar Tudományos Akadémia.

Világosság
2002/10–12

Fábi György:
Az Akadémia és
a Mentudás
Egyeteme

¹¹ Az előadások tagolt, az internetes olvasás sajátosságaihoz alkalmazott, többszintű és tömör szövegelemekből felépülő formája kerül az önálló honlapokra. A szakirodalmi hivatkozások és szükséges kiegészítő anyagok ugyanitt jelennek meg, a hypertextes megoldások maximális kihasználásával. Az internetes feldolgozás ugyanakkor kiegészül egy olyan szakmai környezet felépítésével, mely tartalmazza a témakör tudománytörténeti áttekintését, a legújabb kutatási eredmények bemutatását, a kérdéskör aktualitásának és gyakorlati vonatkozásainak taglalását, a területen elért magyar kutatási eredményeket, a legfontosabb műhelyeknek és a terület oktatási hátterének, alampéldáinak utalásait. Ugyancsak az interneten folytatódik az előadás interaktív része, fórumok, chat-ek formájában. Ezek felépítésében és működtetésében kulcsfontosságú szerepet játszanak azok a fiatal kutató, doktorandusz kollégák, akik szakmai asszisztensként működnek közre az előadások gondozásában, szerkesztésében.

áltudomány

Olyan megközelítés, amely magát tudományosnak állítja be, azonban nem felel meg a tudományos módszer alapkritériumainak, azaz: a kísérleti bizonyíthatóság, a tapasztalati tényeknek való megfelelés, az érvelés koherenciája, nyilvános adatbázisok.

tudományellenes

Nem fogadja el a tudományos módszer létjogosultságát, a logika általános érvényességét a tartalmi kérdésekben.

tudományos diskurzus

A kutatói munka során keletkezett adatok alapján és az adott szakterület elfogadott összefüggés-teremtő módszereinek alkalmazásával folyó kommunikáció. Alapelemei: hivatkozások a tapasztalati tényekre, a szakirodalomra, az érvelések logikájára, illetve ellentmondásosságára.

illetékesség-hiány

Az élet, a hit, a személyiség, az erkölcs és az egyéni-közösségi cselekvés számtalan eleme juthat eszünkbe egy-egy tudományos kérdés kapcsán – de ezekről magának a tudománynak többnyire nincs mondanivalója nem feltétlenül kell, hogy mondanivalója legyen.

laikus kérdés

Nem kell mindenkinek tudósnak lennie ahhoz, hogy véleménye, bizonytalansága, kérdése legyen a világról, a tudományról, a kutatási eredményekről. Az ilyen kérdések megfogalmazása az őszinte kíváncsiságon és értelmes magyar nyelvismereten kívül semmiféle egyéb kritériumot nem igényel.

tárgyszerű vita

Egy előadás vagy egy szakmai kérdés megvitatásakor nem tartozik a tárgyhoz a résztvevők kulturális vagy politikai ízlése, külleme, hovatartozása. Nem használatos ebben a körben a nézeteknek, illetve személyeknek tulajdonítható mögöttes szándékok, pszichológiai motivációk vagy személyes érdekek taglalása.

határesetek

A tudomány a gondolkodási formák közül a leginkább nyitott, kritikára és újdonságra orientált rendszer. A felfedezések gyakran átírják a korábban alapvetőnek gondolt tételeket is – sőt, magának a tudományos világképnek az alapjait is átstrukturálják időnként. Hosszabb időn át is egymás mellett létezhetnek egyaránt érvényesnek tartott szakmai megközelítések, melyek teljességgel ellentmondanak egymásnak. Különösen feltűnő ez a rivális tudományos iskolák koegzisztenciájában. Ezért a tudományos diskurzus és bevett nézetek határai nem minden esetben élesek – azonban a nyilvánvalóan azokon kívül eső elgondolások jól megragadhatóak. Az igazi határesetek megjelenítésében a megengedő álláspont illeszkedik a modern tudományosság felfogásához.

1. A Mindentudás Egyeteme oldalai a bevett tudományos nézetek alapján kialakuló viták és kérdések számára kínálnak fórumot. A szakmai kérdésekben a tudományos diskurzus szabályait tekintjük elsődlegesnek.

2. A tudományellenes, áltudományos megközelítéseket is toleránsan kezeljük, ezért laikus kérdések, vélemények tekintjük ezeket, melyek megválaszolásában a szakszerkesztők közreműködnek.

Azonban az agresszív, hosszadalmas, a másfajta véleménycserére nyitott résztvevők elől a helyet és időt elvevő megnyilatkozások számára nem áll módunkban teret biztosítani.

3. Az előadásokról, előadókról a civilizált hangnem és a tárgyszerű vita normáit betartva szabadon nyilvánítható vélemény, kritika, fogalmazható meg bíráló, kérdés.

4. Az előadások, illetve a program kapcsán felmerülő olyan kérdésekben, melyekben hiányzik a tudományos megközelítés illetékessége, az általános moderálási szabályok keretei között szabad fórumok működnek.

5. A hallgatók és érdeklődők közötti kommunikáció és virtuális közösségszerveződés egyéb tárgyköreiben ugyancsak kizárólag az általános moderálási szabályokat alkalmazzuk.

Természetesen egy ilyen direktíva magában hordozza az internetes tér faktuális szabadságának és ideológiájában is ezt hangsúlyozó vonásainak ellentmondását a szabályozottsággal – de gyakorlati működtetése éppen azzal az elméleti hozadékkal járhat, hogy körvonalazódhat némi egyensúly az ambivalens kívánalmak között. Megfogalmazásuk nem a Mindentudás Egyeteme lezárását, sokkal inkább a digitális tér tagolhatóságáról szóló vita elindítását szolgálja.

(ÉS TOVÁBB...)

Az Akadémia részvétele a Mindentudás Egyeteme elindításában döntő jelentőségű volt tehát mind a program megszervezése, mind a szakmai nivå és tekintély biztosítása, mind a hírérték megteremtése érdekében. A siker azonban részint kötelez, részint új kihívásokkal jár: a következő szakaszban erre alapozva az Akadémia a Mindentudás Egyetemét a fentebb vázolt, „infokommunikáció és tudásátadás/tudományművelés”-program know-how-jának és tudásbázis-építésének továbbvitelét valósíthatja meg.

Ennek során a prezentációk megvalósításához biztosítja a program azt a módszertani és kommunikációs támogatást, ami az e-learninges tudásátadás mai szintjén joggal elvárható; a tudásegész digitális térben történő újrafogalmazódása szervesen kapcsolódhat az MTA Filozófiai Kutatóintézetének a 21. század tudományrendszerét feltáró, hosszú távú, alapkutatási jellegű programjához. Emellett az Akadémia nem mulaszthatja el ezt az alkalmat a magyar szaktudományos gondolkodás tudásegészről alkotott képének rekonstruálására, ami egyfelől a résztvevő előadók számára szempontokat kínál, s ezzel alapot ad a program egyensúlyosságához, másrészt hitelessé teszi a vállalkozás enciklopédikus jellegét a művelt közvélemény előtt.

A virtuális tudományos tér definiálásának másik oldala jelenti a következő elméleti kihívást. Ez a tudomány és társadalom, tudás és közösség problémájának újragondolását igényli.

A fejlett világ tudományosságában a résztvevők szereposztása újabb változáson megy át. Míg az újkor klasszikus modelljében az akadémiai cselekvési terű **tudós** volt az abszolút középpont, addig már a hatvanas évektől, a Big Science felemelkedésével is összefüggésben, egyenrangú résztvevővé vált a **tudománymenedzser**, a tudomány- (és egyetem-) szervező. A kilencvenes évekre azután egy harmadik funkció képviselői lettek megbecsült és gyakran formalizált, intézményesített tagjai a kutatási tevékenységnek: a tudományos eredmények bemutatói, a **tudományközvetítők**. Ezt vélhetően annak a monetáris szemléletnek a penetrációja termelte ki, amely a köz- és magánpénzek felhasználását egyaránt igazolandóvá, a források elosztásában pedig a közönség véleményét perdöntővé tette. A közeljövőben, de napjainkban is a tudásalapú társadalom, a tudásalapú Európa tágabb kontextusa ösztönzi tovább a tudomány, a tudás és közösség egymáshoz fordulásának programjait.

A folyamat a tudományszervezettől, **tudományigazgatástól** kezdve az egyes **kutatóműhelyek** stratégiáján át a tudományos beszéd, **tudósi megnyilvánulások** szókészletéig átalakította a tudományművelésnek nem csupán a környezetét, de sok helyütt a kutatói munka fontos elemeit is.

Világosság
2002/10–12

Fábri György:
Az Akadémia és
a Mindentudás
Egyeteme

Feltárásakor ezért a konkrét intézményi változások leírását, a tudományos ismeretterjesztésnek mint önálló műfajnak a vizsgálatát, tudományszociológiai elemzéseket és tudományfilozófiai, tudományelméleti kérdések feltárását kell elvégezni. Mindehhez számot kell vetni a tudományos munka medIALIZÁLÓDÁSÁNAK hatásaival. Ez a folyamat a tudományos sztárok feltűnésének jótékony hatása mellett a sarlatánság és szenzációéhség betüremkedését is magával hozta.

Mindez ugyanakkor nem pusztán semleges deskripció, hanem egyben a tudománypolitikai adaptálás megalapozása. Eminens akadémiai feladat ugyanis, hogy a magyar tudományszervezet és kutatói programok számára biztosítsuk a korszerű tudományközvetítéshez szükséges háttértudást és jártasságot. A Mindentudás Egyeteme program önmagában is ennek a tevékenységnek a megvalósulása – elengedhetetlen ezért interpretációjában és konkrét kialakításában a „tudomány és társadalom” szempontrendszerrel érvényesíteni. A program kapcsán rendelkezésre bocsátott források ugyanakkor azt is lehetővé teszik, hogy célirányos kutatómunkát végezzünk e tárgyban, ami a megfelelő szakmai tudást, érdeklődő szakembereket és szakmai érdeklődést eredményezhet. Erre alapozva középtávon az Akadémia „tudomány és társadalom” szerepvállalásnak megformálása is kitűzhető lesz.

És ez már nem csupán elvi cél: az Európai Unió 6. keretprogramján belül a Science and Society alprogram a Magyar Tudományos Akadémia számára mind köztisztületi, mind tudományigazgatási, mind nemzetközi kapcsolati tevékenységében kikerülhetetlen feladatokat s egyben lehetőséget jelent. A Mindentudás Egyetemében vállalt akadémiai szerep mutatja, hogy ennek szisztematikus végiggondolása milyen gyakorlati eredményekre vezethet.

Világosság
2002/10–12

Fábri György:
Az Akadémia és
a Mindentudás
Egyeteme